ĢENERĀLADVOKĀTA MELHIORA VATELĒ
[*MELCHIOR WATHELET*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 23. aprīlī [1]

Lieta C-689/13

Puligienica Facility Esco SpA (PFE)
pret
Airgest SpA

(Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 89/665/EEK — Publiskie iepirkumi — Prasība atcelt aktu, ar kuru piešķirtas publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības — Pretprasība, ar kuru tiek apstrīdēta neizraudzīto pretendentu piedalīšanās publiskajā iepirkumā — Valsts judikatūras noteikums, saskaņā ar kuru valsts tiesa par sākotnējo prasību pēc būtības var lemt tikai gadījumā, ja pretprasība nav pamatota — Valsts augstākās administratīvās tiesas plēnuma noteikto tiesību principu saistošais raksturs, tostarp neatbilstības Savienības tiesībām gadījumā — Spriedums Fastweb (C-100/12, EU:C:2013:448) — LESD 267. pants — Pārākums — Atbilstīga interpretācija

I – **Ievads**

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā, pirmkārt, interpretēt 1. panta 3. punktu Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [2], ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK [3] (turpmāk tekstā – "Direktīva 89/665"), un, otrkārt, kā interpretēt LESD 267. pantu, kā arī Savienības tiesību pārkāpuma principu un atbilstīgas interpretācijas principu.

2. Patiesībā iesniedzējtiesas, *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* (Sicīlijas reģiona Administratīvās tiesas padome, Itālija), uzdotie prejudiciālie jautājumi skar divas dažādas juridiskas problēmas. Pirmais prejudiciālais jautājums attiecas uz spriedumu *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), bet otrajā tiek vaicāts par LESD 267. panta interpretāciju saistībā ar valsts tiesību aktu, kurā tiesai ir noteikts pienākums lietu nodot izskatīšanai tiesas plēnumam, ja rodas šaubas par šī plēnuma noteikta tiesību principa atbilstību Savienības tiesību aktiem.

1 — Oriģinālvaloda – franču.
2 — OV L 395, 33. lpp.
3 — OV L 335, 31. lpp.

II – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

3. Direktīvas 89/665 1. pantā "Darbības joma un pārskatīšanas procedūru pieejamība" ir noteikts:

"1. Šo direktīvu piemēro līgumiem, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras [(OV L 134, 114. lpp.)], izņemot gadījumus, kad šādi līgumi ir izslēgti no minētās direktīvas piemērošanas jomas saskaņā ar tās 10. līdz 18. pantu.

Šīs direktīvas nozīmē līgumi ietver valsts līgumus, pamatnolīgumus, valsts būvdarbu koncesijas un dinamiskas iepirkuma sistēmas.

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/18/EK, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, pārskatīšanas procedūras ir pieejamas vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.

[..]"

4. Šīs direktīvas 2. panta "Prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām" 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

[..]

b) vai nu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus, vai nodrošināt to atcelšanu [..]."

B – *Itālijas tiesības*

1) Konstitūcija

5. Saskaņā ar Konstitūcijas 111. panta pēdējo daļu "kasācijas sūdzību par *Consiglio di Stato* [Valsts Padome] nolēmumiem var iesniegt [..] saistībā ar kompetences apsvērumiem".

2) Administratīvā procesa kodekss

6. Administratīvā procesa kodekss ir pieņemts ar 2010. gada 2. jūlija Dekrētlikumu Nr. 104 (2010. gada 7. jūlija *GURI* Nr. 156 kārtējais pielikums).

7. Kodeksa 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka "*Consiglio di Stato* ir pēdējās instances administratīva tiesu iestāde". Turklāt šī panta 6. punktā ir precizēts, ka "*Tribunale amministrativa regionale della Sicilia* [(Sicīlijas Reģionālā administratīvā tiesa)] nolēmumus var pārsūdzēt *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione Siciliana*, ievērojot īpašā statusa noteikumus un attiecīgos īstenošanas noteikumus."

8. Minētā kodeksa 42. pantā ir paredzēts, ka "atbildētāji un personas, kas iestājušās lietā, pieteikumus saistībā ar sākotnējo pieteikumu var iesniegt, ceļot pretprasību".

9. Visbeidzot, kodeksa 99. pantā ir noteikts:

"1. Ja palāta, kura izskata prasību, konstatē, ka tās izskatīšanai nodotais tiesību jautājums ir izraisījis vai var izraisīt judikatūras nevienādību, tā var ar rīkojumu, kas pieņemts pēc pušu lūguma vai pēc savas ierosmes, nodot lietu izskatīšanai plēnumā. Plēnums, ja uzskata to par lietderīgu, aktus var nodot palātai.

2. Pirms tiek pieņemts nolēmums, *Consiglio di Stato* (Valsts Padome) priekšsēdētājs pēc pušu lūguma vai pēc savas ierosmes jebkuru prasību var nodot izskatīšanai plēnumā, lai atrisinātu visbūtiskākos jautājumus vai novērstu judikatūras nevienādību.

3. Ja palāta, kurai nodota prasības izskatīšana, nepiekrīt plēnuma noteiktam tiesību principam, tā ar pamatotu rīkojumu prasības izlemšanu nodod plēnumam.

4. Plēnums lemj par visu strīdu, ja vien tas nenolemj noteikt tiesību principu un pārējā daļā lietu nodot atpakaļ iesniedzējā palātā.

5. Ja plēnums jautājumu uzskata par īpaši svarīgu, tas katrā ziņā likuma interesēs var noteikt tiesību principu, pat ja tas pieņem lēmumu par prasības nepieņemamību, nepieļaujamību, atstāšanu bez virzības vai arī par tiesvedības izbeigšanu. Šādā gadījumā plēnuma lēmums neietekmē apstrīdēto pasākumu."

3) 2003. gada 24. decembra Dekrētlikums Nr. 373

10. 2003. gada 24. decembrī Itālijas likumdevējs pieņēma Dekrētlikumu Nr. 373 "Kārtība, kādā īsteno Sicīlijas reģiona īpašo statusu saistībā ar *Consiglio di Stato* uzticēto funkciju veikšanu reģionā" (2004. gada 14. janvāra *GURI* Nr. 10 kārtējais pielikums).

11. Saskaņā ar tā 1. panta 2. punktu "*Consiglio di giustizia amministrativa [per la Regione Siciliana*] galvenā mītne atrodas Palermo, to veido divas palātas, kurām attiecīgi ir konsultatīvas un tiesas funkcijas, un tās ir atdalītas *Consiglio di Stato* palātas".

III – **Pamatlietas fakti**

12. Ar 2012. gada 18. janvārī publicēto paziņojumu *Airgest SpA*, Trapani-Birdži [*Trapani-Birgi*] (Itālija) civilās lidostas pārvaldības sabiedrība, uzsāka atklātu procedūru par šīs civilās lidostas uzkopšanas un zaļo zonu uzturēšanas pakalpojumu publisko iepirkumu.

13. Līguma slēgšanas tiesības ar 2012. gada 22. maija galīgo lēmumu par piešķiršanu tika piešķirtas uzņēmumu pagaidu apvienībai (turpmāk tekstā – "uzņēmumu pagaidu apvienība"), ko bija izveidojušas *Gestione Servizi Ambientali Srl* (turpmāk tekstā – "*GSA*") un *Zenith Services Group Srl*.

14. Puligienica Facility Esco SpA (PFE) (turpmāk tekstā – "*PFE*", kas arī piedalījās konkursa procedūrā un bija ierindota otrajā vietā, apstrīdēja šo lēmumu *Tribunale amministrativo regionale della Sicilia*. Tā cita starpā lūdza atcelt piešķiršanas lēmumu un tādējādi prasīja arī to, lai tai tiktu piešķirtas līguma slēgšanas tiesības.

15. Savas prasības pamatošanai *PFE* uzskatīja, ka līgumslēdzējai iestādei uzvarējušo uzņēmumu pagaidu apvienību esot vajadzējis izslēgt, jo esot ticis pārkāpts 38. panta pirmās daļas h) un m) punkts 2006. gada 12. aprīļa Dekrētlikumā Nr. 163 par būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu publisko iepirkumu kodeksu, piemērojot Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (2006. gada 2. maija *GURI* Nr. 100), kā arī III.2.1. punkts paziņojumā par publisko iepirkumu un specifikācijas c) punkts.

16. *GSA*, uzņēmumu pagaidu apvienības pārvaldītājsabiedrība, tādējādi kļuva par strīda pusi un cēla pretprasību, apgalvojot, ka *PFE* nav intereses celt prasību. Šī pretprasība it īpaši ir pamatota ar faktu, ka *GSA* ieskatā *PFE* neesot atbildusi publiskā iepirkuma uzaicinājuma pielaišanas nosacījumiem, jo tās piedāvājums esot bijis neprecīzs, un tādēļ tā no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras esot bijusi jāizslēdz.

17. *Tribunale amministrativo regionale della Sicilia* izskatīja abu lietas dalībnieku argumentus un abas prasības apmierināja.

18. Pēc šī sprieduma līgumslēdzēja iestāde attiecīgos uzņēmumus izslēdza no konkursa procedūras. Pēc minētā sprieduma izpildes ietvaros veiktās pārbaudes tā, pamatojoties uz tādu pašu trūkumu saistībā ar drošības izmaksu konkrētu nenorādīšanu, izslēdza arī visus pārējos uzņēmumus, kas sākotnēji tika iekļauti sarakstā. Tad par iepriekš minēto pakalpojumu iepirkumu tika uzsākta sarunu procedūra.

19. *PFE* par *Tribunale amministrativo regionale della Sicilia* spriedumu iesniedzējtiesā iesniedza apelācijas sūdzību, savukārt *GSA* iesniedza pretapelācijas sūdzību, pamatojot, ka minētā tiesa nav ievērojusi prasību izskatīšanas kārtību, kas ir noteikta *Consiglio di Stato* plēnuma spriedumā Nr. 4/2011 (turpmāk tekstā – "spriedums lietā Nr. 4/2011"), kurā ir noteikts, ka, ja pretprasībā tiek apstrīdēta sākotnējās prasības pieņemamība, tad pretprasība ir jāizskata pirms sākotnējās prasības.

20. Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa atgādina, ka spriedumā lietā Nr. 4/2011 izvirzītais princips jau ir bijis debašu centrā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, kurā taisīts spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448).

21. Minētā sprieduma pamatā esošajā lietā līgumslēdzēja iestāde bija iepriekš izvēlējusies divus pretendentus, un tie tika uzaicināti iesniegt piedāvājumus. Uzskatīdams, ka izraudzītā pretendenta piedāvājums neatbilda specifikācijām, pretendents, kura piedāvājums netika izraudzīts, cēla prasību. Reaģējot uz to, izraudzītais pretendents savukārt cēla pretprasību, apgalvodams, ka neizraudzītais piedāvājums esot bijis jāizslēdz, jo arī tas neesot atbildis vienam no specifikācijās paredzētajiem obligātajiem nosacījumiem.

22. Kā uzskata minēto strīdu izskatošā valsts tiesa, *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemontas Reģionālā administratīvā tiesa), abi piedāvājumi bijuši nepilnīgi, tāpēc esot bijis jāapmierina abas prasības, proti, gan sākotnējā prasība, gan pretprasība, kā rezultātā atceļama visa publiskā iepirkuma procedūra. Tomēr saskaņā ar spriedumā lietā Nr. 4/2011 noteikto tiesību principu pretprasība esot bijusi izskatāma pirms sākotnējās prasības, jo pretprasība attiekusies uz sākotnējā prasītāja tiesībām celt prasību, tādējādi apstrīdot tā pielaidi publiskā iepirkuma procedūrai.

23. Prejudiciālā kārtā izskatīdama *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* lūgumu, Tiesa uzskatīja, ka izraudzītā pretendenta pretprasība nevar būt pamats cita pretendenta sākotnējās prasības noraidīšanai gadījumā, ja abu šo saimnieciskās darbības subjektu iesniegto piedāvājumu atbilstība ir tikusi apstrīdēta tajā pašā procesā un tādu pašu iemeslu dēļ. Būtībā šādā situācijā katrs no konkurentiem var atsaukties uz līdzvērtīgu leģitīmu interesi attiecībā uz pārējo pretendentu iesniegtā

piedāvājuma izslēgšanu [4].

24. Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkts nepieļauj, ka tāda pretendenta celta prasība, kura piedāvājums nav ticis izraudzīts, tiek atzīta par nepieņemamu pēc izraudzītā pretendenta celtas iebildes par nepieņemamību iepriekšējas izskatīšanas, nespriežot ne par izraudzītā pretendenta, ne par sākotnējo prasību cēlušā pretendenta piedāvājuma atbilstību tehniskajām specifikācijām, kuras ir definētas iepirkuma procedūras specifikācijās [5].

25. Neatkarīgi no šī atgādinājuma iesniedzējtiesa vērš Tiesas uzmanību uz faktu, ka pamatlietā, pretēji situācijai lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), uzņēmumi dalībnieki ir vairāk nekā divi, kaut arī tikai divi no tiem ir puses pamatlietā.

26. Iesniedzējtiesa vērš Tiesas uzmanību arī uz Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktā paredzēto normu, kurā ir noteikts, ka, ja tā vēlas atkāpties no *Consiglio di Stato* plēnuma noteiktajām judikatūras norādēm, tai strīdīgais nolēmums obligāti ir jānodod pašam plēnumam.

27. Līdz ar to, ņemot vērā šīs lietas īpatnības, kurā iesniedzējtiesai ir jāspriež tiesa, tā nolēma uzdot Tiesai jautājumus par Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretāciju un par LESD 267. panta interpretāciju.

IV – **Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība Tiesā**

28. Ar 2013. gada 26. septembra lēmumu, kas Tiesā saņemts 2013. gada 24. decembrī, *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* nolēma apturēt tiesvedību un atbilstoši LESD 267. pantam uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai principi, ko Tiesa ir norādījusi spriedumā [*Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448)] ar atsauci uz īpašu gadījumu, uz kuru attiecas šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un kurā tikai divi uzņēmumi piedalījās publiskā iepirkuma procedūrā, ņemot vērā būtisku līdzību ar šīs lietas faktiskajiem apstākļiem, ir piemērojami arī gadījumā, kas ir jāizskata šai tiesai un kurā līgumslēdzēja iestāde no procedūras izslēdza visus uzņēmumus, kas piedalījās publiskā iepirkuma procedūrā, kaut gan tajā bija ļauts piedalīties vairāk nekā diviem uzņēmumiem, un par minēto izslēgšanu sūdzību nav iesniedzis neviens no uzņēmumiem, kas nav tie, kuri ir iesaistīti šajā tiesvedībā, līdz ar to strīds, kas ir jāizskata šai tiesai, faktiski attiecas tikai uz diviem uzņēmumiem?

2) Vai saistībā tikai ar jautājumiem, par kuriem var lemt, piemērojot Savienības tiesības, minēto tiesību interpretācijai un it īpaši LESD 267. pantam ir pretrunā Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punkts, ciktāl šajā procesuālajā tiesību normā ir noteikts, ka visām *Consiglio di Stato* palātām un nodaļām ir saistošs ikviens tiesību princips, kas ir pasludināts *Consiglio di Stato* plēnumā, pat ja ir skaidrs, ka minētais plēnums ir apstiprinājis vai varētu būt apstiprinājis principu, kas ir pretrunā vai nav saderīgs ar Savienības tiesībām? Un it īpaši

   — vai *Consiglio di Stato* palātai vai nodaļai, kam ir nodota lietas izskatīšana, ja tām ir radušās šaubas par to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgs vai tām ir atbilstīgs plēnumā jau pasludināts tiesību princips, ir pienākums ar argumentētu atzinumu nodot *Consiglio di Stato* lēmuma pieņemšanu par prasību, iespējams, pat pirms tā var nosūtīt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai pārliecinātos par pretrunīgā tiesību principa saderību ar un atbilstību Savienības tiesībām, vai arī *Consiglio di Stato* palāta vai nodaļa var vai drīzāk tām ir

4 — Spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448, 33. punkts).

5 — Turpat (34. punkts un rezolutīvā daļa).

pienākums kā pēdējās instances valsts tiesām, kas ir atbildīgas par Savienības tiesību piemērošanu, patstāvīgi uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai saistībā ar pareizu Savienības tiesību interpretāciju?

— Vai gadījumā, ja atbilde uz iepriekšējā ievilkumā uzdoto jautājumu būs tāda, ka *Consiglio di Stato* palātām un nodaļām ir jāatzīst pilnvaras vai pienākums tieši uzdot prejudiciālus jautājumus Tiesai, vai arī gadījumā, kad Tiesa vēl jo vairāk pēc *Consiglio di Stato* plēnuma tomēr ir apstiprinājusi, ka plēnumā pasludinātais iekšējo tiesību princips veido atkāpi no pareizas Savienības tiesību interpretācijas vai pilnībā neatbilst tai, *Consiglio di Stato* palātas un nodaļas kā pēdējās instances tiesas attiecībā uz Savienības tiesībām var vai tām ir pienākums nekavējoties piemērot pareizu Savienības tiesību interpretāciju, kādu ir sniegusi Tiesa, vai arī šādos gadījumos tām ir pienākums ar argumentētu atzinumu nodot lēmuma pieņemšanu par prasību plēnumam, kā rezultātā Savienības tiesību piemērošana, ko Tiesa jau ir atzinusi par saistošu, ir atkarīga tikai no plēnuma vērtējuma un no tā rīcības brīvības?

— Vai, visbeidzot, Itālijas Republikas administratīvās procedūras sistēmas skaidrojums, atbilstoši kuram tikai plēnums novērtē iespējamo lēmumu vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu – vai arī kaut vai tikai lemj par strīdu, kaut gan tas tieši piemēro Savienības tiesību principus, ko jau ir pasludinājusi Tiesa – nav pretrunā ne vien principam par saprātīgu tiesvedības termiņu un par ātru prasības iesniegšanu saistībā ar uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā, bet arī prasībai, ka Savienības tiesības pilnībā un rūpīgi piemēro ikviena jebkuras dalībvalsts tiesa atbilstoši to pareizai interpretācijai, ko ir sniegusi Tiesa, arī lai maksimāli piemērotu principus par tā saukto "lietderīgo iedarbību" un Savienības tiesību pārākumu pār atsevišķas dalībvalsts iekšējām tiesībām (ne tikai materiālajām, bet arī procesuālajām) (šajā gadījumā: pār Itālijas Republikas Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktu)?"

29. Rakstveida apsvērumus iesniedza *PFE*, *GSA*, Itālijas valdība, kā arī Eiropas Komisija. Tie visi arī izteicās tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 11. martā.

V – **Analīze**

A – *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

30. Savā pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretācija, ko Tiesa sniegusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), attiecas uz gadījumu, kad līgumslēdzēja iestāde no strīdīgās iepirkuma procedūras ir izslēgusi visus uzņēmumus dalībniekus, kaut gan sākotnēji tikuši pielaisti vairāk nekā divi uzņēmumi un kaut gan prasību par šādu izslēgšanu nav cēlis neviens no uzņēmumiem, izņemot uzņēmumus, kas ir iesaistīti pamatlietā, kura tātad attiecas tikai uz šiem diviem uzņēmumiem.

31. Lai atbildētu uz šo jautājumu, man šķiet nepieciešams vispirms pārbaudīt spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) Tiesas sniegtās interpretācijas konkrēto ietekmi, lai pēc tam noskaidrotu, vai kandidātu skaits šo interpretāciju ietekmē vai arī ir tās nosacījums. Ja izrādīsies, ka pamatlietā iesaistīto uzņēmumu skaits neizjauc Tiesas interpretētās tiesību normas piemērošanas sekas, kā to interpretējusi Tiesa, tad iesniedzējtiesai būs jāsniedz apstiprinoša atbilde. Turpretim, ja izrādīsies, ka Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkts, kā Tiesa to ir interpretējusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), nevar radīt sekas tādā situācijā kā pamatlietā, tad uz pirmo prejudiciālo jautājumu būs jāatbild noliedzoši.

1) Spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) sniegtās Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretācijas seku noskaidrošana

32. Lietā, kurā taisīts spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), noteicošais elements rodams faktā, ka izraudzītais piedāvājums kļūdas dēļ nav ticis izslēgts no dalības procedūrā jau piedāvājumu pārbaudes posmā, lai gan tas neatbilda publiskā iepirkuma spefikācijās noteiktajām tehniskajām specifikācijām [6].

33. Tiesa uzskata, ka pretendenta ierosinātā procesā "izraudzītā pretendenta pretprasība nevar būt pamats pretendenta celtās prasības noraidīšanai gadījumā, ja abu šo saimnieciskās darbības subjektu iesniegto piedāvājumu atbilstība ir tikusi apstrīdēta tajā pašā procedūrā un tādu pašu iemeslu dēļ[, jo] šādā situācijā *katrs no konkurentiem var atsaukties uz [līdzvērtīgu] leģitīmu interesi attiecībā uz [pārējo] pretendentu iesniegtā piedāvājuma izslēgšanu no dalības procedūrā, kā dēļ līgumslēdzējai iestādei var nebūt iespējams izvēlēties atbilstošu piedāvājumu*" [7].

34. Pienākums, kas izriet no šiem konstatējumiem, tātad ir aizliegums atzīt par nepieņemamu noraidītā pretendenta sākotnējo prasību, pamatojoties uz tādas iebildes par nepieņemamību iepriekšēju pārbaudi, kuru kā pretprasību cēlis izraudzītais pretendents, nelemjot par abu piedāvājumu atbilstību [8]. Ja abi piedāvājumi tiek atzīti par neatbilstīgiem, šī pienākuma konkrētās sekas ir tādas, ka līgumslēdzēja iestāde nevar izvēlēties atbilstīgu piedāvājumu, un tas nozīmē, ka ir jārīko jauns publiskais iepirkums.

2) Spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) sniegtās Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretācijas piemērojamība

35. Pamatlietā strīdīgajā procedūrā tika atļauts piedalīties vairāk nekā diviem uzņēmumiem. Tomēr no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka, izņemot prasītāju pamatlietā (un pretprasības dēļ – arī izraudzīto pretendentu), neviens no pārējiem uzņēmumiem, kuri tika izslēgti no publiskā iepirkuma, izslēgšanas faktu neapstrīdēja ne administrācijā, ne tiesā.

36. Šajos apstākļos, ja lietu izskatošajai tiesai būtu jākonstatē abu attiecīgo piedāvājumu neatbilstība, līgumslēdzējai iestādei nebūtu pienākuma izsludināt jaunu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus, bet tā atkarībā no apstākļiem varētu izvēlēties piešķirt līguma slēgšanas tiesības citam uzņēmumam, kas ierindots līgumslēdzējas iestādes izveidotajā sarakstā.

37. Ņemot to vērā, tomēr nav izslēgts, ka kādas neatbilstības dēļ, kas ir sākotnējā prasītāja un izraudzītā pretendenta piedāvājumu atcelšanas pamatā, anulējami arī visi pārējie iesniegtie piedāvājumi. Tādos apstākļos līgumslēdzējai iestādei katrā ziņā būtu jāizsludina jauna procedūra [9].

38. Šādos apstākļos, gluži kā Tiesa jau nospriedusi sprieduma *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) 33. punktā, "katrs no konkurentiem var atsaukties uz [līdzvērtīgu] leģitīmu interesi attiecībā uz [pārējo] pretendentu iesniegtā piedāvājuma izslēgšanu no dalības procedūrā, kā dēļ līgumslēdzējai iestādei var nebūt iespējams izvēlēties atbilstošu piedāvājumu".

6 — Skat. minētā sprieduma 32. punktu.

7 — Turpat (33. punkts). Mans izcēlums.

8 — Skat. spriedumu *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448, 34. punkts un rezolutīvā daļa).

9 — Šķiet, ka pamatlietā ir radusies tieši šāda situācija, spriežot pēc iesniedzējtiesas apraksta (skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu C.4. punktu, 12. lpp.) un pēc pamatlietas dalībnieku sniegtās informācijas (skat. *PFE* rakstveida apsvērumu 2. lpp. un *GSA* rakstveida apsvērumu 9. punktu).

39. Šajā ziņā es vēlos turklāt norādīt, ka minētajā spriedumā Tiesa nebija iecerējusi savu konstatējumu attiecināt tikai uz gadījumu, kad publiskais iepirkums ir rosinājis interesi tikai diviem uzņēmumiem (tātad tikai divu piedāvājumu iesniegšanu), jo tā vispārīgi paredz "katra *no* konkurentiem" [10] leģitīmās intereses attiecībā uz "*pārējo*" [11], nevis tikai otra pretendenta piedāvājuma izslēgšanu.

40. Līdz ar to es uzskatu, ka pienākums, ko Tiesa secinājusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) un saskaņā ar kuru Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkts aizliedz atzīt par nepieņemamu noraidītā pretendenta sākotnējo prasību, pamatojoties uz tādas iebildes par nepieņemamību iepriekšēju pārbaudi, kuru kā pretprasību cēlis izraudzītais pretendents, nelemjot par abu piedāvājumu atbilstību [12], ir piemērojams arī šīs pamatlietas apstākļos.

3) Sākotnējās prasības un pretprasības pamatošanai izvirzīto atšķirīgo neatbilstības pamatu iespējamā ietekme

41. Formāli iesniedzējtiesa atbilstošo faktisko apstākļu ietvaru ir ierobežojusi ap faktu, ka līgumslēdzēja iestāde no strīdīgās iepirkuma procedūras ir izslēgusi visus uzņēmumus dalībniekus, kaut gan sākotnēji tikuši pielaisti vairāk nekā divi uzņēmumi un kaut gan prasību par šādu izslēgšanu nav cēlis neviens no uzņēmumiem, izņemot uzņēmumus, kas ir iesaistīti šajā instancē, kā rezultātā iesniedzējtiesas izskatāmais strīds attiecas tikai uz šiem diviem uzņēmumiem.

42. Es nupat izskaidroju, kādēļ šī īpatnība netraucē piemērot noteikumu, ko Tiesa izklāstījusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448).

43. GSA savos rakstveida apsvērumos, kas apstiprināti arī tiesas sēdē, tomēr izvirza vēl otru atšķirības kritēriju salīdzinājumā ar spriedumu *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448). Tā uzskata, ka minētajā spriedumā sniegtā interpretācija ir piemērojama tikai tad, ja sākotnējās prasības un pretprasības pamatošanai apgalvotie trūkumi ir *identiski*.

44. Saskaņā ar tās skaidrojumiem, tās pretprasība esot balstīta uz citu pamatu, kas atšķiras no *PFE* izvirzītā pamata sākotnējās prasības pamatošanai. *PFE* esot prasījusi atcelt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu *GSA*, pamatojoties uz pretendentiem izvirzītā paziņošanas pienākuma neievērošanu; tātad tā esot izvirzījusi pamatu par formālu neatbilstību. Savukārt *GSA* esot prasījusi *PFE* izslēgšanu, pamatojoties uz tās piedāvājuma neprecizitāti, proti, neatbilstību, kas ir saistīta ar strīdu pēc būtības.

45. Šajā ziņā vispirms jānovēro, ka daudzskaitļa lietošana tiesvedības valodā (itāļu) ("nell'ambito del medesimo procedimento *e per motivi identici*" [13]) un daudz plašāka jēdziena "de nature identique" lietošana apspriežu valodā (franču) rosina plaši interpretēt jēdzienu "*pamatu* identiskums" (bet ne *pamata*), kas izvirzīts katrā šo abu prasību pamatojumā [14]. Šādu interpretāciju atbalsta absolūta pamatu identiskuma ārkārtējais raksturs.

46. Turklāt es uzskatu, ka to iebildumu identiskums, kas izvirzīti, lai pamatotu sākotnējo prasību un pretprasību, tāpat kā pretendentu skaits, nav noteicošs elements Tiesas sniegtajā Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretācijā spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448).

10 — Spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448, 33. punkts). Mans izcēlums.

11 — Turpat, mans izcēlums. Minētā sprieduma itāļu valodas redakcijā (autentiskā tiesvedības valoda) ir rakstīts "ciascuno *dei concorrenti* può far valere un analogo interesse legittimo all'esclusione dell'offerta *degli atri*, che può indurre l'amministrazione aggiudicatrice a constatare l'impossibilità di procedere alla scelta di un'offerta regolare" (mans izcēlums).

12 — Skat. 34. punktu un rezolutīvo daļu spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448).

13 — Spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448, 33. punkts). Mans izcēlums.

14 — Kā jau ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] saistībā ar Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu norādījusi, ja franču valodas redakcija nav autentiska (jo tā nav tiesvedības valoda), bet ja tā ir precīzāka nekā redakcija tiesvedības valodā, šī valodas versija, "kurā apstrīdētais spriedums tika sagatavots un apspriests, var sniegt papildu pierādījumus, uz ko patiesībā Pirmās instances tiesa gribēja atsaukties (ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumi lietā *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala*, C-413/06 P, EU:C:2007:790, 253. punkts).

47. Kad Tiesa minētā sprieduma 33. punktā apstiprina, ka "izraudzītā pretendenta pretprasība nevar būt pamats pretendenta celtās prasības noraidīšanai gadījumā, ja abu šo saimnieciskās darbības subjektu iesniegto piedāvājumu atbilstība ir tikusi apstrīdēta tajā pašā procesā un tādu pašu iemeslu dēļ", kā jau es iepriekš izskaidroju, būtiskākais apstāklis rodams faktā, ka "šādā situācijā katrs no konkurentiem var atsaukties uz [līdzvērtīgu] leģitīmu interesi attiecībā uz [pārējo] pretendentu iesniegtā piedāvājuma izslēgšanu no dalības procedūrā, kā dēļ līgumslēdzējai iestādei var nebūt iespējams izvēlēties atbilstošu piedāvājumu" [15].

48. Šie divi teikumi kopā veido vienu un to pašu sprieduma punktu, un līdz ar to neviens no tiem nav aplūkojams neatkarīgi no otra.

49. Tāpēc es piekrītu Komisijas viedoklim, kad tā savos apsvērumos raksta – noteicošs ir fakts, ka sākotnējā prasība un pretprasība rada līdzvērtīgu likumīgu interesi panākt publiskā iepirkuma procedūras atkārtošanu.

50. Šķiet, ka pamatlietā – dziļāku pārbaudi atstājot iesniedzējtiesas ziņā – *PFE* un *GSA* izvirzītie pamati, ja reiz tie nav identiski, varētu būt tāda paša rakstura (ciktāl tie attiecas uz otra pretendenta piedāvājuma atbilstību), un katrā ziņā katram iesniedzējtiesā klātesošam uzņēmējam rada "līdzvērtīgu leģitīmu interesi attiecībā uz cita piedāvājuma izslēgšanu" sprieduma *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) nozīmē.

51. Turklāt, kā Komisija norādījusi 2015. gada 11. marta tiesas sēdē, papildus pretendentu interešu aizsargāšanai noteikums, ko Tiesa izklāstījusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), aizsargā tādas līgumslēdzējas iestādes interesi, kurai ir jābūt iespējai izvēlēties vislabāko atbilstīgo piedāvājumu. Pamatlietā sākotnējās prasības un pretprasības pamatošanai izvirzītā "pamatu identiskuma" kritērija stingra piemērošana varētu radīt situāciju, ka līgumslēdzējai iestādei rodas pienākums līguma slēgšanas tiesības piešķirt uzņēmumam, kura piedāvājums tomēr ir bijis neatbilstīgs.

4) Starpsecinājumi

52. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) sniegtā Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta interpretācija ir piemērojama arī gadījumā, ja, pirmkārt, prasību ir cēlis tikai viens pretendents, kaut arī publiskā iepirkuma procedūrā ir tikuši pielaisti vairāki uzņēmumi, un, otrkārt, ja izraudzītais pretendents savukārt tajā pašā tiesvedībā ceļ pretprasību un ja gan pretendentam prasītājam, gan izraudzītajam pretendentam ir līdzvērtīgas leģitīmas intereses attiecībā uz otra uzņēmēja izslēgšanu.

B – *Par otro prejudiciālo jautājumu*

53. Otrajā jautājumā iesniedzējtiesa mums būtībā jautā, vai LESD 267. pants pieļauj mehānismu, kāds ir izveidots ar Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktu un saskaņā ar kuru visām *Consiglio di Stato* palātām lieta obligāti jānodod *Consiglio di Stato* plēnumam, tiklīdz palāta saskata nepieciešamību neievērot kādu plēnuma noteiktu tiesību principu. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šis mehānisms liedz tai, pirmkārt, uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu, vai, otrkārt, lemt saskaņā ar Savienības tiesībām tiešā un autonomā veidā, neievērojot šo mehānismu.

54. Tā kā iesniedzējtiesa ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu jau ir nolēmusi vaicāt Tiesai par piemērojamās direktīvas interpretāciju, varētu rasties šaubas par vajadzību sniegt atbildi uz otrā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu.

15 — Spriedums *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448, 34. punkts).

55. Tomēr tāpat kā Tiesa reiz jau ir izvēlējusies atbildēt uz visiem uzdotajiem jautājumiem lietā, kurā taisīts spriedums *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), es uzskatu, ka "tas būtu pretēji sadarbības garam, kam ir jāvalda attiecībās starp valsts tiesām un Tiesu, un tiesvedības ekonomijas principam, ja tiktu prasīts, lai valsts tiesa vispirms iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā uzdots tikai viens jautājums, vai šī tiesa pieder pie tām tiesām, kuras paredzētas [LESD] [267]. panta trešajā daļā, pirms vēlāk ar otro lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tiktu noformulēti jautājumi saistībā ar Kopienas tiesību noteikumiem, kas ir tai iesniegtā strīda priekšmets" [16].

56. Tomēr, pirms atbildēt uz šo prejudiciālā jautājuma aspektu, es izvērtēšu tā otro daļu, proti, iesniedzējtiesas kompetenci tieši spriest tiesu atbilstīgi Savienības tiesībām.

1) Iesniedzējtiesas kompetence tieši spriest atbilstīgi Savienības tiesībām

57. Tā kā iesniedzējtiesa ir nolēmusi uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu saskaņā ar LESD 267. pantu, atbilde uz otrā prejudiciālā jautājuma otrajā daļā minēto aspektu rodama Tiesas pastāvīgajā judikatūrā, saskaņā ar kuru tiesai, lai atrisinātu strīdu pamatlietā, ir saistoša attiecīgo noteikumu interpretācija, ko Tiesa sniegusi, atbildot uz pirmo prejudiciālo jautājumu. Līdz ar to iesniedzējtiesai būs jāatkāpjas no spriedumā lietā Nr. 4/2011 paustā tiesību principa, ja tā uzskatīs, ka, ņemot vērā iepriekš minēto Tiesas interpretāciju, tas neatbilst Savienības tiesībām [17].

58. Turklāt norādu, ka *Consiglio di Stato* plēnums ar 2014. gada 25. februāra spriedumu lietā Nr. 9/2014 (turpmāk tekstā – "spriedums lietā Nr. 9/2014"), ir grozījusi tiesību principu, ko tā bija noteikusi spriedumā lietā Nr. 4/2011. Ja minētais tiesību princips, grozītajā redakcijā, var tikt interpretēts tā, lai tas atbilstu Tiesas sniegtajai Direktīvas 89/665 1. panta 3. punkta nozīmei spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) un šajā lietā, tad no tā nav jāatkāpjas. Valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas prasība ir raksturīga Līgumam, jo tā ļauj valsts tiesai savas kompetences ietvaros nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību efektivitāti, iztiesājot lietu, kas tai jāizskata [18].

59. Atbilstīgas interpretācijas princips noteic, ka valsts tiesām, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un izmantojot tajās atzītās interpretācijas metodes, ir jāveic visas to kompetencē ietilpstošās darbības, lai nodrošinātu Direktīvas 89/665 pilnīgu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilst šajā direktīvā noteiktajam mērķim [19].

60. Ja turpretī tiesību principu, kas pausts spriedumā lietā Nr. 4/2011 un kas grozīts ar spriedumu lietā Nr. 9/2014, nebūtu iespējams interpretēt atbilstoši Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktam, valsts tiesai tad neatliktu nekas cits, kā atstāt to nepiemērotu [20] saskaņā ar Savienības tiesību pārākumu [21].

16 — 70. punkts. Turklāt, kā Tiesa to pati ir precizējusi, tā "jau atbildēja uz jautājumu par iesniedzējtiesas raksturu attiecībā uz [LESD] [267]. panta trešo daļu kontekstā ar zināmām līdzībām ar šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kontekstu, neapšaubot šī jautājuma pieņemamību [spriedumā *Lyckeskog* (C-99/00, EU:C:2002:329)]" (71. punkts). Tā tas bija arī lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363).

17 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 30. punkts), kā arī *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 69. punkts).

18 — Skat. spriedumus *Pfeiffer* u.c. (no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 114. punkts), *Kücükdeveci* (C-555/07, EU:C:2010:21, 48. punkts), *Dominguez* (C-282/10, EU:C:2012:33, 24. punkts), kā arī *Amia* (C-97/11, EU:C:2012:306, 28. punkts). Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja valsts tiesai ir lūgts interpretēt tās valsts tiesības, tas tai ir jādara, cik vien iespējams ņemot vērā attiecīgās direktīvas tekstu un mērķi, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu (papildus šajā zemsvītras piezīmē iepriekš minētajiem spriedumiem skat. arī principiālos spriedumus *von Colson* un *Kamann* (14/83, EU:C:1984:153, 26. punkts), kā arī *Marleasing* (C-106/89, EU:C:1990:395, 8. punkts)).

19 — Skat. it īpaši spriedumus *Dominguez* (C-282/10, EU:C:2012:33, 27. punkts) un *Amia* (C-97/11, EU:C:2012:306, 29. punkts).

20 — Skat. it īpaši par Direktīvu 89/665 spriedumu *Uniplex (UK)* (C-406/08, EU:C:2010:45, 49. punkts). Lai arī Tiesa uzskata, kā tagad pastāvīgi noteikts, ka "jautājums, vai valsts tiesību norma, ciktāl tā ir pretrunā Savienības tiesībām, ir jāatstāj nepiemērota, rodas tikai tad, ja izrādās neiespējami veikt šīs tiesību normas atbilstīgu interpretāciju" (spriedumi *Dominguez* (C-282/10, EU:C:2012:33, 23. punkts) un *Amia* (C-97/11, EU:C:2012:306, 27. punkts) vai arī nesenais spriedums *Spedition Welter* (C-306/12, EU:C:2013:650, 28. punkts)), "atkāpšanās" pienākums, kas apstiprināts kopš sprieduma *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, 21. un 24. punkts), nav apšaubīts. Šajā ziņā skat. rezolutīvo daļu spriedumā *Amia* (C-97/11, EU:C:2012:306) un spriedumu *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, 36. punkts).

21 — Šādā nozīmē skat. spriedumu *Kücükdeveci* (C-555/07, EU:C:2010:21, 54. punkts).

61. Šajā ziņā, lai gan šāda problēma nerodas izskatāmajā lietā, jo prejudiciālais jautājums Tiesai ir ticis uzdots, bez šaubām nebūtu lieki atgādināt, ka valsts tiesas pienākums atstāt tādu valsts tiesību normu nepiemērotu, kas ir pretrunā Savienības tiesībām un kuras atbilstīga interpretācija šai tiesai izrādās neiespējama, neko nemaina attiecībā uz principu, ka valsts tiesai nevar "nedz likt, nedz arī liegt iepriekš vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu" [22].

62. Tomēr mums vēl jānoskaidro, kādu ietekmi LESD 267. pants varētu radīt uz tādu procesuālo kārtību, kas ir paredzēta Administratīvā procesa kodeksa 99. pantā.

2) LESD 267. panta ietekme uz lietas nodošanas *Consiglio di Stato* plēnumam obligāto mehānismu

63. Ievadā es varu vienīgi piekrist ģenerāladvokāta J. Mazaka [*J. Mazák*] konstatējumam, ka strīdos, kuros valsts tiesību normas ir ierobežojušas valsts tiesas iespējas uzdot prejudiciālu jautājumu saskaņā ar LESD 267. pantu, Tiesa "sistemātiski ir lēmusi, nosakot visplašākās iespējas valsts tiesām uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību spēkā esamību un interpretāciju" [23].

64. Šo vispārējo novērtējumu pamato trīs apsvērumi:

— pirmkārt, attiecībā uz tiesām, kuras tiesu nespriež pēdējā instancē, Tiesa ir uzskatījusi, ka tām ir jābūt "iespējai brīvi uzdot Tiesai [tās] interesējošos jautājumus, ja [tās] uzskata, ka juridiskais vērtējums, ko veikusi augstākas instances tiesa, varētu [tām] likt taisīt [Savienības] tiesībām neatbilstošu spriedumu" [24];

— otrkārt, valsts tiesām, kuru nolēmumi nav pārsūdzami tiesā saskaņā ar valsts tiesībām, saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu pašām ir pienākums vērsties Tiesā, ja tās saskaras ar jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju, un tas ir jādara, lai "novērstu tādas valsts judikatūras izveidošanos kādā dalībvalstī, kas neatbilst [Savienības] tiesību normām" [25], un

— treškārt, Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu saistībā ar Savienības tiesībām un kura uzskata, ka valsts tiesību norma ne tikai ir pretrunā Savienības tiesībām, bet arī neatbilst konstitūcijai, nav liegtas tiesības vai tā netiek atbrīvota no LESD 267. pantā paredzētā pienākuma uzdod Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, pamatojoties uz to, ka jautājums par valsts tiesiskās kārtības normas neatbilstību konstitūcijai ir obligāti jāiesniedz konstitucionālajā tiesā [26].

65. Atbilde uz iesniedzējtiesas uzdoto otro prejudiciālo jautājumu ir jāsniedz tieši šādā kontekstā.

22 — Turpat (53. punkts).

23 — Ģenerāladvokāta J. Mazaka viedoklis apvienotajās lietās *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:319, 62. punkts). Attiecībā uz šī principa apstiprinājumu Tiesas judikatūrā skat. spriedumu *Rheinmühlen-Düsseldorf* (166/73, EU:C:1974:3, 3. punkts) un attiecībā uz tā pastāvīgu apstiprinājumu skat. spriedumus *Mecanarte* (C-348/89, EU:C:1991:278, 44. punkts), *Palmisani* (C-261/95, EU:C:1997:351, 20. punkts), kā arī *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 88. punkts). Judikatūrā pēc ģenerāladvokāta J. Mazaka viedokļa pasludināšanas šis konstatējums nav atsaukts: skat. spriedumus *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 41. punkts), *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 26. punkts), *Kelly* (C-104/10, EU:C:2011:506, 61. punkts), *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 64. punkts) vai vēl nesenāk – spriedumu *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, 35. punkts).

24 — Skat. spriedumu *Rheinmühlen-Düsseldorf* (166/73, EU:C:1974:3, 4. punkts) un tā pastāvīgajam apstiprinājumam – spriedumus *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 94. punkts), *ERG* u.c. (C-378/08, EU:C:2010:126, 32. punkts), *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 42. punkts), *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 27. punkts), *Kelly* (C-104/10, EU:C:2011:506, 61. punkts), kā arī *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 68. punkts).

25 — Spriedums *Lyckeskog* (C-99/00, EU:C:2002:329, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 — Skat. spriedumu *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 45. punkts), kurā ir atsauce uz 39., 45. un 46. punktu spriedumā *Mecanarte* (C-348/89, EU:C:1991:278), kā arī spriedumu *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, 38. punkts).

66. Saskaņā ar 2003. gada 24. decembra Dekrētlikuma Nr. 373 1. panta 2. punktu *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* veido divas palātas, kuras ir atdalītas *Consiglio di Stato* palātas. Tātad tās kā tiesas raksturiezīmes LESD 267. pants izpratnē nav apšaubītas, un tās iespējas uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu ir neapstrīdamas [27].

67. Šādos apstākļos varētu rasties vienīgi jautājums, vai, ņemot vērā Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktā noteikto pienākumu nodot lietu plēnumam, *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* ir uzskatāma par valsts tiesu, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt tiesā LESD 267. panta trešās daļas izpratnē, vai arī šīs tiesas nolēmums ir pārsūdzams.

68. Otrajā gadījumā iesniedzējtiesai ir *brīva* izvēle vērsties Tiesā ar to interesējošajiem jautājumiem, ja tā uzskata, ka augstākā instancē veikts juridiskais vērtējums varētu tai likt taisīt Savienības tiesībām neatbilstošu spriedumu. Pirmajā gadījumā iesniedzējtiesai turpretī ir *pienākums* iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja tai rodas šaubas par *Consiglio di Stato* plēnuma noteikta tiesību principa saderību ar Savienības tiesībām.

69. Kā nupat atgādināju, 2003. gada 24. decembra Dekrētlikuma Nr. 373 1. panta 2. punktā ir noteikts, ka *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* veido divas palātas, kuras ir atdalītas *Consiglio di Stato* palātas.

70. Saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa 6. panta 1. punktu "*Consiglio di Stato* ir pēdējās instances administratīva tiesu iestāde".

71. Lai arī saskaņā ar Konstitūcijas 111. panta pēdējo daļu par *Consiglio di Stato* nolēmumiem var iesniegt kasācijas sūdzību, to var darīt tikai par aspektiem saistībā ar kompetences sadalījumu starp dažādām Itālijas tiesām.

72. Šādos apstākļos, tāpat kā Tiesa nesen ir atzinusi, ka iespējas celt prasību konstitucionālā tiesā norobežošana vienīgi attiecībā uz pārbaudi par varbūtēju valsts konstitūcijā vai starptautiskā nolīgumā garantēto tiesību un brīvību pārkāpumu nav pamats uzskatam, ka augstākā tiesa nevarētu tikt kvalificēta kā tiesa, kuras nolēmumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami tiesā LESD 267. panta trešās daļas izpratnē [28], es nevēlos apšaubīt *Consiglio di Stato* un to veidojošo atdalīto palātu kvalifikāciju par "pēdējās instances" tiesām.

73. Corte suprema di cassazione savā apvienoto palātu 2014. gada 4. februāra spriedumā lietā Nr. 2403 pati ir uzskatījusi, ka Itālijas administratīvo tiesu sistēmā *Consiglio di Stato*, tās palātām un plēnumam bez izšķirības tiesa ir jāspriež kā pēdējās instances tiesai LESD 267. panta trešās daļas izpratnē.

74. Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktā paredzētā lietas obligāta nodošana *Consiglio di Stato* plēnumam, manuprāt, nav tāda rakstura pienākums, kas mainītu šo analīzi, jo to nevar kvalificēt kā "pārsūdzēt" LESD 267. panta trešās daļas izpratnē.

75. Šī procesuālā kārtība attiecas nevis uz pusēm, bet gan tikai uz *Consiglio di Stato* palātu, kura izskata strīdu. Turklāt tās izmantošana ļauj grozīt nevis nolēmumu, ko būtu pieņēmusi zemākas instances tiesa, bet gan gluži pretēji – *Consiglio di Stato* plēnuma judikatūru.

27 — Turklāt norādu, ka Tiesa jau vairākkārt ir atbildējusi uz tādiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus tai ir iesniegusi *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* (skat. spriedumu *Valvo* (C-78/07, EU:C:2008:171), rīkojumu *Rizzo* (C-107/11, EU:C:2012:96), kā arī spriedumu *Ottica New Line di Accardi Vincenzo* (C-539/11, EU:C:2013:591)).

28 — Skat. spriedumu *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 72. punkts).

76. Vēl saskaņā ar *Consiglio di Stato* judikatūru, uz kuru atsaucas Itālijas valdība, par Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punkta neievērošanu nav paredzēta procesuāla sankcija [29].

77. Līdz ar to saskaņā ar LESD 267. panta trešajā daļā paredzētā pienākuma pamatā esošo mērķi *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana*, saskaroties ar jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju, būtu jābūt pienākumam vērsties Tiesā, lai novērstu, ka izveidojas (vai turpinās) valsts judikatūra, kas nav saderīga ar Savienības tiesību normām [30].

78. Tas tiesa, ka Savienības tiesībām pretējas valsts judikatūras izveidošanās risku ierobežo fakts, ka, ja nolēmuma nodošanas *Consiglio di Stato* plēnumam, pamatojoties uz Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punktu, pamatā ir tiesību principa apšaubīšana tā prezumētās pretrunas Savienības tiesībām dēļ, minētais plēnums *a fortiori* nevar izvairīties no sava pienākuma vērsties Tiesā prejudiciālā kārtībā.

79. Tomēr, neraugoties uz šo procesuālo īpatnību, es saskatu vismaz divus iemeslus, kādēļ LESD 267. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka ar šo pantu *Consiglio di Stato* palātai, kura izskata strīdu, ir aizliegts pirms varbūtējas lietas nodošanas plēnumam pašai vērsties Tiesā.

80. Pirmkārt, liegums tiesas palātai, kuras nolēmumi saskaņā ar valsts tiesībām nav pārsūdzami, uzdot Tiesai jautājumu tikai tāpēc, ka šāds pienākums būs šīs pašas tiesas plēnumam, būtu pretrunā pastāvīgajai Tiesas judikatūrai, kurā Tiesa vienmēr ir atzinusi, ka "valsts tiesām ir *visplašākās* iespējas vērsties Tiesā, ja tās uzskata, ka to izskatāmajā lietā rodas jautājumi par izskatīšanā esošā strīda atrisināšanai vajadzīgo Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamības vērtējumu" [31].

81. Otrkārt, Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu saistībā ar Savienības tiesībām un kura uzskata, ka valsts tiesību norma ne tikai ir pretrunā Savienības tiesībām, bet arī neatbilst konstitūcijai, nav liegtas tiesības vai tā netiek atbrīvota no LESD 267. pantā paredzētā pienākuma uzdod Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, pamatojoties uz to, ka jautājums par valsts tiesiskās kārtības normas neatbilstību konstitūcijai ir obligāti jāiesniedz konstitucionālajā tiesā [32].

82. Tiesa ir nospriedusi, ka LESD 267. pantam pretrunā ir tādi dalībvalsts tiesību akti, ar kuriem tiek ieviests process, kādā tiek pārbaudīta valsts likumu atbilstība konstitūcijai, ja šī procesa prioritārā rakstura dēļ valsts tiesas tiek kavētas izmantot savu iespēju vai pienākumu uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus gan pirms jautājuma par atbilstību konstitūcijai nosūtīšanas valsts tiesai, kuras kompetencē ietilpst likumu atbilstības konstitūcijai pārbaude, gan – attiecīgā gadījumā – pēc šādas tiesas nolēmuma par minēto jautājumu [33].

83. Šāds risinājums vēl jo vairāk attiecas uz šo lietu, kurā attiecīgais noteikums *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* rada pienākumu atteikties no lietas par labu *Consiglio di Stato* plēnumam, pretēji prioritārajam jautājumam par atbilstību konstitūcijai lietā, kurā tika taisīts spriedums *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363). Saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 4. punktu, ja lietu izskata *Consiglio di Stato* plēnums, tas "lemj par visu strīdu, ja vien tas nenolemj noteikt tiesību principu un pārējā daļā lietu nodot atpakaļ iesniedzējā palātā".

29 — *Consiglio di Stato* trešās palātas 2014. gada 6. augusta spriedums lietā Nr. 4185.

30 — Spriedums *Lyckeskog* (C-99/00, EU:C:2002:329, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 — Spriedums *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 64. punkts un tajā minētā judikatūra). Mans izcēlums.

32 — Skat. spriedumus *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 45. punkts), kurā ir atsauce uz 39., 45. un 46. punktu spriedumā *Mecanarte* (C-348/89, EU:C:1991:278), kā arī spriedumu *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, 38. punkts).

33 — Spriedums *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 57. punkts un rezolutīvā daļa). Skat. arī spriedumu *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, 46. punkts un rezolutīvā daļa).

84. Tikai tas apstāklis, ka pamatlietā izskatāmajā procesuālajā sistēmā runa ir nevis par obligātu un iepriekšēju lietas nodošanu citai tiesai, bet gan tās pašas tiesas plēnumam, kura izskata strīdu pamatlietā, nav tāda rakstura apstāklis, kas varētu pamatot atkāpšanos kā no dažādiem principiem, kas ir rosinājuši plašu LESD 267. panta interpretāciju, tā no šīs valsts tiesas brīvības uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.

85. Protams, Tiesai nekad nav radusies iespēja izteikties par šo īpatnību. Tomēr spriedumā *Parfums Christian Dior* (C-337/95, EU:C:1997:517) izraudzītais risinājums, manuprāt, apstiprina ierosināto analīzi un to varētu piemērot *mutatis mutandis* situācijā, kurā atrodas iesniedzējtiesa.

86. Minētajā lietā, kurā valsts tiesa jautāja Tiesai, kura – tā pati vai *Cour Benelux* – ir uzskatāma par valsts tiesu, kuras nolēmumi saskaņā ar valsts tiesībām nav pārsūdzami, un kurai tāpēc bija pienākums vērsties Tiesā saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu, Tiesa secināja, ka abas tiesas var tikt uzskatītas par tādām, kurām ir pienākums vērsties Tiesā LESD 267. panta trešās daļas izpratnē, tiklīdz tajās ir uzdots jautājums par Savienības tiesību interpretāciju.

87. Tomēr Tiesa ir nospriedusi, ka šāda veida situācijā abām tiesām nav bijis skaidra pienākuma vērsties Tiesā, jo tādas interpretācijas autoritāte, kas ir sniegta saskaņā ar LESD 267. pantu, varētu "laupīt pienākumam [vērsties ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu] pamatu un tādējādi atņemt tam jēgu" [34].

88. Lai gan runa ir par divām dažādām tiesām, šī īpašā situācija nav mazāk līdzīga apstākļiem, kādos atrodas kāda no *Consiglio di Stato* palātām, un tās plēnums: abas ir valsts tiesas, kuru nolēmumi saskaņā ar valsts tiesībām nav pārsūdzami.

89. Līdz ar to Tiesas argumentācija spriedumā *Parfums Christian Dior* (C-337/95, EU:C:1997:517) man šķiet, ja vajadzīgs, pārceļama uz pašreizējo lietu: "ja tāda tiesa kā [*Consiglio di Stato* palāta] pirms [lietas nodošanas plēnumam] ir izmantojusi savas tiesības izvirzīto jautājumu iesniegt Tiesai, šīs pēdējās tiesas sniegtās interpretācijas autoritāte tādu tiesu kā [*Consiglio di Stato* plēnums] var atbrīvot no tās pienākuma pirms sava sprieduma taisīšanas uzdot būtībā identisku jautājumu. Turpretī, ja tāda tiesa kā [*Consiglio di Stato* palāta] iepriekš nav vērsusies Tiesā, tādai tiesai kā [*Consiglio di Stato* plēnums] ir pienākums izvirzīto jautājumu uzdot Tiesai, kuras nolēmums tad var [*Consiglio di Stato* palātu] atbrīvot no pienākuma pirms sava sprieduma taisīšanas uzdot būtībā identisku jautājumu" [35].

3) Starpsecinājumi

90. Pirmkārt, ja tiesību principu, kas ir noteikts spriedumā lietā Nr. 4/2011 un grozīts spriedumā lietā Nr. 9/2014, nav bijis iespējams interpretēt atbilstīgi Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktam, kā to Tiesa ir precizējusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) un šajā lietā, iesniedzējtiesai tas ir jāatstāj nepiemērots.

91. Otrkārt, es uzskatu, ka LESD 267. pantam pretrunā ir tāds noteikums kā Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punkts, kas ir interpretēts tādējādi, ka ar to tiesas palātai, kuras nolēmumi nav pārsūdzami, gadījumā, kad tā nepiekrīt šīs pašas tiesas plēnuma noteiktam tiesību principam, tiek radīts pienākums nodot nolēmuma pieņemšanu par prasības priekšmetu bez iespējas iepriekš uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.

34 — Spriedums *Parfums Christian Dior* (C-337/95, EU:C:1997:517, 29. punkts).

35 — Spriedums *Parfums Christian Dior* (C-337/95, EU:C:1997:517, 29. punkts). Jāpiezīmē, ka saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 4. punktu plēnums var lemt par visu strīdu vai arī izlemt noteikt tiesību principu un pārējā daļā lietu nodot atpakaļ iesniedzējā palātā.

92. Tādēļ, ja vien Administratīvā procesa kodeksa 99. pants netiek interpretēts atbilstīgi Savienības tiesībām, *Consiglio di Stato* palātai, kas vēlas uzdot jautājumu Tiesai, pamatojoties uz LESD 267. pantu, ir jāatkāpjas no Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punkta. Patiešām "saskaņā ar [Savienības] tiesību pārākuma principu kolīzija starp valsts tiesību normu un tieši piemērojamu Līguma normu valsts tiesai ir jāatrisina, piemērojot [Savienības] tiesības, nepieciešamības gadījumā nepiemērojot pretrunā esošo valsts tiesību normu, nevis konstatējot valsts tiesību spēkā neesamību, kas šajā gadījumā ir attiecīgo dalībvalsts iestāžu un tiesu kompetencē" [36].

VI – **Secinājumi**

93. Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, aicinu Tiesu sniegt šādas atbildes uz *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem:

1) Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK, 1. panta 3. punkta interpretācija, ko Eiropas Savienības Tiesa sniegusi spriedumā *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448), ir piemērojama arī gadījumā, ja, pirmkārt, prasību ir cēlis tikai viens pretendents, kaut arī publiskā iepirkuma procedūrā ir tikuši pielaisti vairāki uzņēmumi, un, otrkārt, ja izraudzītais pretendents savukārt tajā pašā tiesvedībā ceļ pretprasību un ja gan pretendentam prasītājam, gan izraudzītajam pretendentam ir līdzvērtīgas leģitīmas intereses attiecībā uz otra uzņēmēja izslēgšanu;

2) ja Eiropas Savienības Tiesa jau ir interpretējusi direktīvas noteikumu, valsts tiesai, kuras nolēmumi saskaņā ar valsts tiesībām nav pārsūdzami, valsts tiesības ir jāinterpretē atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas precizētajai nozīmei un, ja šāda interpretācija izrādās neiespējama, attiecīgais valsts tiesību noteikums ir jāatstāj nepiemērots, un tai nevar nedz likt, nedz liegt iepriekš vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

LESD 267. pantam pretrunā ir tāds noteikums kā Itālijas Administratīvā procesa kodeksa 99. panta 3. punkts, kas ir interpretēts tādējādi, ka ar to tiesas palātai, kuras nolēmumi nav pārsūdzami, gadījumā, kad tā nepiekrīt šīs pašas tiesas plēnuma noteiktam tiesību principam, tiek radīts pienākums nodot nolēmuma pieņemšanu par prasības priekšmetu bez iespējas iepriekš uzdot Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālu jautājumu.

36 — Spriedums *Filipiak* (C-314/08, EU:C:2009:719, 82. punkts).